

FOTO HANNE NIJHUIS

Ten slotte 'Hij had een zwak voor de gelaagdheid van een stad'

Herman Beliën 1946-2013

Op stap gaan met de gepensioneerde historicus Herman Beliën was vrijwel altijd een avontuur. De rijke Italiaanse geschiedenis intrigeerde hem. Met zijn bedrijf begeleidde hij vaak stadswandelingen door Rome en Toscane. Maar ook een stad als Amsterdam liet hem niet onberoerd. Eindeloos kon hij met zijn gevolg boottochten over de Amstel maken. "Met oog voor finesse en opvallende gebeurtenissen," zegt zijn vriend en UvA-collega Paul Knevel.

Hij beschrijft hem als een universitair docent die er niet van hield 'binnen de lijntjes te kleuren'. "Als hij je iets wilde leren over de Amsterdamse burgercultuur in de negentiende eeuw, deed hij dat aan de hand van details. Als hij doceerde over de opkomst van de auto in de Verenigde Staten, sprak hij niet over Henry Ford, maar zette hij het nummer *Paradise by the dashboard light* op."

Beliën werd door zijn collega's geroemd om zijn onuitputtelijke historische kennis, en zijn grenzeloze interessegebied. Knevel: "Zo belandde ik ooit met hem op Curaçao in een tv-programma om te praten over slavernij."

Voor de geschiedenisliefhebber maakte het niet uit waar hij terecht kwam. "Dat was het mooie aan hem. Als hij door de stad liep, zag je zijn gedachtegang groeien, op zoek naar de historische gelaagdheid van zo'n dynamische plaats. Daar had hij een zwak voor. Vooral voor de buitenwijken, want die stonden voor hem symbool voor machtsverhoudingen en vernieuwing."

Toen Beliën in 1964 aan de Universiteit van Amsterdam begon als student geschiedenis, wist hij niet dat hij er zo'n groot deel van zijn leven zou doorbrengen. Hij bleef als universitair docent nieuwste geschiedenis en amerikanistiek ruim veertig jaar verbonden aan deze universiteit. Beliën groeide op in een katholiek gezin. Zijn vader was automonteur en hij was het eerste kind dat ging studeren. Dit maakte dat hij altijd met een bepaalde afstand naar het academische milieu keek.

Beliën was ook lid van de commissie-Van Oostrom, die de canon van Nederland – een chronologische samenvatting van de geschiedenis van Nederland – samenstelde. Ook publiceerde hij vanaf de jaren tachtig *Domnicus*-reisgidsen. Zijn laatste gids schreef hij over Toscane en die is onlangs nog verschenen. Zijn uitgever Anaïsa Bruchner ontmoette hem twee jaar geleden toen hij met pensioen ging. "Herman was een gedreven en enthousiaste man."

Wat ze zal vooral zal missen, is de wijze waarop hij zijn reisverhalen met haar deelde. "Iedere auteur levert zijn of haar beeldmateriaal digitaal aan. Herman niet. 'Te veel moeite' noemde hij dat. Dus leverde hij zijn foto's persoonlijk af op een usb-stick, om vervolgens bij elke foto zijn verhaal te doen."

Herman genoot van het leven. Daarom was het voor zijn collega's een schok te horen dat hij ongeneeslijk ziek was. Bruchner: "Woensdag had ik hem nog aan de telefoon. Hij was toen zijn vrolijke zelf. Bang voor de dood was hij niet. Hij wilde verder leven."

Valeska Hovener